

**ELŐTERJESZTÉS**  
**Lajosmizse Város Önkormányzata Képviselő-testületének**  
**2023. február 21-i ülésére**

**Tárgy:** Lajosmizse Kerékpárforgalmi Hálózati Tervének kiegészítése az 5/2023. (I.24.) önkormányzati határozatban foglaltak szerint

**Az előterjesztést készítette:**

Horváth Sándor  
pályázati referens  
Önkormányzati Iroda

**Véleményezésre és tárgyalásra megkapta:**

- Pénzügyi Ellenőrző Bizottság
- Önkormányzati Bizottság
- Mezőgazdasági, Környezetvédelmi és Városstratégiai Bizottság

**Törvényességi ellenőrzésre megkapta:**

Muhariné Mayer Piroska  
aljegyző

dr. Balogh László s.k.  
jegyző

**ELŐTERJESZTÉS**  
**Lajosmizse Város Önkormányzata Képviselő-testületének**  
**2023. február 21-i ülésére**

**Tárgy:** Lajosmizse Kerékpárforgalmi Hálózati Tervének kiegészítése az 5/2023. (I.24.) önkormányzati határozatban foglaltak szerint

**Ikt.sz.:** LMKOH/165-16/2023.

**Tisztelt Képviselő-testület!**

Az 5/2023. (I.24.) önkormányzati határozattal elfogadásra került a Kerékpárforgalmi Hálózati Terv a Lajosmizse, Dózsa György út meglévő kerékpárút (5. sz. főút belterület) felújításához kapcsolódóan azzal, hogy a „Lajosmizse nevezetességei” és a „Híres Lajosmizseiek” részt újra tárgyalja a képviselő-testület a soron következő ülésen.

A Képviselő-testület részére megküldésre került a fent említett két fejezet, melyhez 2 kiegészítési javaslat érkezett, melyek szerint a Híres Lajosmizseiek fejezet kerüljön kiegészítésre Prágai Angéla munkásságával.

A beérkezett javaslatokon túl további nevezetességekkel és híres személyekkel került kiegészítésre az anyag. A pontosított fejezeteket az *előterjesztés melléklete* tartalmazza, **dőlt betűvel megjelölve benne a pontosításokat.**

A fentiekre tekintettel az alábbi határozat-tervezet elfogadására teszek javaslatot a T. Képviselők részére.

**Határozat-tervezet**

**...../2023. (.....) ÖH**

Kerékpárforgalmi Hálózati Terv kiegészítése

Határozat

Lajosmizse Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Kerékpárforgalmi Hálózati Terv a Lajosmizse, Dózsa György út meglévő kerékpárút (5. sz. főút belterület) felújításához kapcsolódóan című dokumentum Lajosmizse nevezetességei és Híres Lajosmizseiek című fejezeteit az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal pontosítja, egészíti ki.

Felelős: Képviselő-testület

Határidő: 2023. február 21.

Lajosmizse, 2023. február 13.

Basky András sk.  
polgármester

## **Lajosmizse nevezetességei**

**Tanyamúzeum:** 1972-ben a 625. számú Német-tanyából dr. Bárh János néprajzkutató felügyeletével, dr. Havasi László tanácselnök, valamint Romány Pál, Gajdócsi István és Für Lajos támogatásával épült. Ez volt az ország első ilyen intézménye. A tanyamúzeumban az egykori lakóépületet, istállót, nyári konyhát, pincét, kukoricagórét, kocsiszínt, szerszámos kamrát, ólakat, galambházat, nyári jászolt, gémeskutat és üstházat lehet megtekinteni. Átadása óta többször esett át kisebb-nagyobb felújításon, jelenleg a Mezőgazdasági Múzeum tulajdonában üzemel.

**Római katolikus templom:** 1895 – 96-ban épült, Szent Lajos francia király tiszteletére szentelték fel. A második világháború alatt károkat szenvedett. Négy harangja van, a legnagyobb 615, a legkisebb pedig 65 kilogramm súlyú. Harangjátéka 24 harangból áll. A templom főoltára és mives szobrai tiroli fafaragások.

*A főoltár oltárképe IX. (szent) Lajos francia királyt, a védőszentet ábrázolja. Az oltár két szobra zsolnai majolika.*

*A templom kincse a halotti lepel torinói érsektől kapott hivatalos másolata, mely az eredetivel mindenben azonos látványt nyújt.*

*A templomban őrzik a koronázási ékszerek, a magyar állam által 1966-ban Bartha Lajos ötvösművésszel készíttetett hivatalos másolatait. Szent István király csontereklyéjét II. János Pál pápa ajánlódokozta Dr. Bábel Balázs Kalocsa-kecskeméti érseknek, érsek úr pappá szentelésének 25. évfordulója alkalmából. Lehel vezér kürtjének másolatát egy magyar szürke szarvából Jakab Mihály fafaragó népművész készítette. Az élet fáját Pogány Gábor szolnoki művész készítette az abortuszokban ártatlanul meggyilkolt magzatok emlékére. A királydomb Bóta István alkotása tetején a lovagló Szent István szobrával, mely Raffay Béla szobrászművész alkotása. A tárlóban a történelmi Magyarország megyéinek földjei találhatók, fölöttük a megyék címereivel. A templomban található Magyarország egyetlen Szent Lajos király ereklyéje, melyet a Vatikánból kaptak ajándékba.*

*Asztalos József volt plébános által készített faragott templomot Bóta István műasztalos újította fel és alakította át az ereklye őrzési helyéül.*

**Református templom:** 1902-ben épült, ám ezt az évszámot jóval megelőzi a kis gyülekezet története: az egyházköztségben már 1891 – ben folyt anyakönyvezés. Szűcs Kálmán (1866 – 1927) volt a lajosmizsei egyházközség alapító lelkipásztora, aki ma a helyi református temetőben nyugszik. Az ő munkájának köszönhetően erősödött meg a településen a református közösségi élet.

**Pusztatemplom (rom):** az egyhajós, gótikus stílusban épült templomot a mizsei kunok építették át a 15. században. Alapját egy Árpád-kori, tatárjáráskor elpusztult templom maradványai képezték. A felépített templom szolgált egyben a 16. századi Mizseszék központjául is. Építőanyaga döntő részben réti mészkő (darázskő) volt. Szabadtéri misét is tartottak itt az 1990 – es években. Rekonstrukciójára és felújítására tett lépések eddig nem vezettek eredményre, csupán a támpillérek megerősítése történt meg.

**Földeáki vendégfogadó, postaállomás:** az 1740 – es évek elejétől dokumentált a működése, a jelenlegi épület kivitelezését 1827 – ben rendelte el Jászberény városa. Postaállomás, bírói hivatal, bolt, községháza, majd polgármesteri hivatal működött itt, utóbbi funkciónak egészen 2003 – ig adott otthont. Ma helytörténeti gyűjtemény és kiállítóhely.

**Ricsovár – kúria:** Ricsovár Takács József huszár ezredes építtette 1941-ben, 1945 után iskola működött benne; ma magántulajdonban van, jelentősen átalakítva.

**Mizsey – kúria:** Mizsey Péter építtette az 1890-es években, 1945 után az egyik helyi termelőszövetkezet központja volt itt, később magántulajdonba került, romos állapotban.

**Kláber – kúria:** a szőlészetéről és borászatáról híres telepet Kláber Mór alapította az 1900 – as

évek elején. Létrehozójának halála után a cég sorozatos panamák áldozatává vált, majd csődbe ment. 1945 után iskola és óvoda is működött a Kláber-telepi kúriában, átépítve, ma elhanyagolt, romos állapotban van.

**Geréby – kúria:** Geréby Gyula földbirtokos kúriája az 1890-es évek végén épült, kis erdőséggel, és parkkal. A család külföldre távozása után a kúria sokáig termelő szövetkezeti központ volt, később szálloda, üdülőközpont, lovasudvar nyílt itt; ma magántulajdonban van, jelentősen átalakítva.

**Buday – malom:** A Tarnai utcában áll Buday Péter (Jászapáti, 1852–1915) malma, amely 1901-től már gőzmalomként működött. Ma magántulajdon, használaton kívül.

**Szent Vendel szobor:** a katolikus templom előtt áll, Kollár Mihály állíttatta 131 forintnyi alapítvánnyal, 1862-ben.

**1956-OS EMLÉKMŰ - KOPJAJA:** 1989-ben állították fel a központi parkban az 56-os forradalom tiszteletére a kopjafát, amely Váncsa István alkotása. 2022-ben Móczó István és Péli Szilveszter felújításából került felújításra.

**ALAPÍTÓ JÁSZOK EMLÉKMŰE:** A fiatal jász párt ábrázoló szobor, Vass Csaba lajosmizsei szobrászművész alkotása (anyaga kő), 1972 óta áll a város központi parkjában. 2022-ben került felújításra.

**LENGYEL REPÜLŐSÖK EMLÉKMŰE:** 2016. május 25-én katonai tiszteletadás mellett avatták fel a központi parkban a lengyel repülősök emlékművét. A brit felségjelű repülőgép utánpótlást szállított a varsói felkelőknek Olaszországból 1944. augusztus 26-án, amikor a német légvédelem lelőtte Lajosmizsénél. A gép héttagú lengyel legénysége hősi halált halt. Az emlékművet állította: *Harc és Mártírság Emlékét Őrző Tanács* (Varsó), *Lajosmizse Város Önkormányzata*, *A Lengyel Köztársaság Budapesti Nagykövetsége*, *A Lengyel Köztársaság Konzulátusa (Szeged)*, *Brzózka Marek szobrászművész*. A lengyel származású Brzózka Marek szegedi szobrászművész alkotása kötelékben szálló repülőket ábrázol.

**MAGVETŐ KÖZTÉRI SZOBOR:** Varga Imre alkotása. 1964-ben készült a művész 56-os diploma-munkája alapján. Először a budapesti Mezőgazdasági Kiállításon volt látható, majd 1973-ban a lajosmizsei Tanyamúzeum előtt állították fel.

**MÁTYÁS KIRÁLY MELLSZOBOR:** 2003-ban az új önkormányzati hivatal előtti téren, annak átadásával egy napon avatták fel Mátyás király mellszobrát. A bronz alkotás Trischler Ferenc munkája. A 100 cm-es bronz mellszobor horvát mészkből készült posztamensen található.

**SZENT FLÓRIÁN SZOBOR:** A Lajosmizsei Tűzoltóság 125 éves fennállásának ünnepén, 2014. április 6-án avatták fel a tűzoltóság előtt álló szobrot, Vass Csaba alkotását. Felállításához négy település, Lajosmizse, Felsőlajos, Ladánybene és Táborfalva is hozzájárult.

**SZENT ISTVÁN KIRÁLY MELLSZOBRA:** A bronz mellszobrot, Trischler Ferenc pécsi szobrászművész alkotását 2001-ben állították fel a Lajosmizse Város Művelődési Háza és Könyvtára elé.

**TRIANON EMLÉKMŰ:** A 4 méter magas kettőszoszlopból álló posztamens Szórád Károly kőfaragó mester munkája. Az oszlopok tetején elhelyezett országcímer és turulmadár Trischler Ferenc szobrászművész alkotása. Az oszlopok hátoldalán az I. és II. világháborúban hősi halált halt lajosmizsei lakosok nevei vannak felsorolva. Az emlékmű a Szent Lajos templom kertjében áll. Avatásának éve: 2002.

**TURUL SZOBOR:** Az öntött kőszobrot, mely nem mondható szokványos turulábrázolásnak, 1994-ben állították fel a központi parkban az 50-es években eltávolított alkotás helyett.

Vass Csaba művének felavatásán jelen volt és beszédet mondott az akkori honvédelmi miniszter, Für Lajos.

**VÁGYAKOZÁS KÖZTÉRI SZOBOR:** 1972 óta látható a központi parkban Vass Csaba fiatal női aktot ábrázoló műve. Anyaga kő.

**VÁROSI CÍMERES EMLÉKMŰ:** 2022-ben került felavatásra a városközpont felújításával egyidőben. Az emlékmű felső részén Lajosmizse város címere látható, alsó részén egy oroszlán, amelynek mancsai a Jászkürtön pihennek. Szemők Zsuzsanna szobrászművész alkotásai láthatók az emlékművön.

**MIZSEI ÓRIÁS KOCSÁNYOS TÖLGY:** A fa az egykori pusztai tölgyesek maradványa, a korát 220 évre becsülik. A környék legszebb tölgyfája, egyben Lajosmizse legöregebb fája is. Magassága 24 méter, törzsének kerülete 520 cm. A tölgy körül galagonyás homoki gyeppel találhatók. Figyelemre méltó a terület gazdag cserjevegetációja is.

A különleges magasságú és törzsvastagságú idős fa az ember környezetének tárgyi jav, mely az egykori pusztai tölgyeseket képviseli Lajosmizse külterületén.

**LAJOSMIZSEI PLATÁNFASOR:** Az 5-ös főút Lajosmizse belterületének 67+280 km szelvénye, és 69+450 km szelvénye között elhelyezkedő, annak mentén található 139 darab platánfa, valamint a 22/2 hrsz-ú ingatlan (Központi Park) területén található 42 darab platánfa. Lajosmizse városképét meghatározó platánfák egyedi arculatot adnak a városnak. Eszmei, esztétikai értékük felbecsülhetetlen. Kiemelt természetvédelmi oltalomra érdemesek az 1930-ban akkor még Andrássy útra ültetett fák, amelyek a kétoldali fásítás csodálatos hatására létrejött az összeboltozódó lombkoronát, zöld alagutat képeznek a ma már Dózsa György út nevet viselő közterületen.

**ISKOLA-TÓ:** A város központjában lévő 3,5 ha-os vízfelületű tó és a körülötte kialakított rekreációs terület minden évszakban rendelkezésre áll a kilátogatók részére. A tóparton játszótér, szabadtéri fitness eszközök, piknikező helyek és tanösvény várja a sétálni, kikapcsolódni vágyókat.

**TELEPÜLÉSTÖRTÉNETI POSZTAMENSEK:** A Központi Parkban található posztamens sorozat a település területén végzett régészeti leletektől kezdődően szimbólumokkal mutatja be Lajosmizse történetét. A kerámiatáblákat Probstner János keramikus készítette 2022-ben.

Több épületen van emléktábla, hirdelve valamikori tulajdonosát és az épület funkcióját (Popper-bolt, Buday-malom, Lusztig-bolt, Ferenczi-ház stb.). A város bel- és külterületén több tucat, út menti kereszt és szakrális szobor található. Nevezetesebbek: Pintér-kereszt, Bessenyi-kereszt, Páldeák-kereszt, Máriácska-szobor. Az általános iskola bejáratánál emléktábla őrzi három lajosmizsei zsidó gyermek emlékét, akik Auschwitzban lelték halálukat. Lajosmizse területén több nevezetes horgászto működik.

## Híres Lajosmizseiek:

**Bakcsi Ernő** (1938-) Szorgalmas írói munkásságát jellemzi, hogy 1999. és 2016. között évenként jelentek meg művei. Bakcsi Ernő Lajosmizsét mindig fontos helynek tartotta, hiszen Lajosmizse kiemelt forrásanyagként szolgált az író gondolatainak megszületéséhez, valamint a történetek hitelességéhez.

**Benke László** (1948–2019), országos hírű mesterszakács,

**Bessenyei Ferenc** (1919–2004), a Nemzet Színésze, Lajosmizse díszpolgára,

**Bujdosó Ernő** (1944–), Munkácsy-díjas festőművész, Barcsay Jenő tanítványa, egyetemi tanár,

**Czigány Judit** (1991– ) színésznő, énekesnő, a Budapest Varieté dívája,

**Dudás Gyula** (1925-2001), népi kollégista, a költő Nagy László barátja, gazdaságföldrajz-kutató, egyetemi oktató,

**Gór József** (1939-2018), a Lajosmizsei Mizsepack Nyomdaipari Kft. ügyvezető igazgatója, az Év Vállalkozója cím tulajdonosa (2011),

**Jóni György** (1949-), zenész, apja zenekarában kezdett el muzsikálni, megyei Prima Primitissima díjas (2014),

**Kéri József, dr.** (1924–1985) mérnök, népi kollégium-szervező, igazgató,

**Kiss Zoltán**, Venesz József-díjas, aranykoszorús mestercukrász, hazai és nemzetközi díjak kitüntetettje,

**Kocsis Tibor**, (1981) énekes, az X-faktor 2011-es győztese,

**Kollár Csaba**, vállalkozó, agrárszakember, a Hirös Tojás és Mizsetáp Kft. tulajdonos-igazgatója, a Díj a Sikeres Vállalkozásokért kitüntetettje (2015),

**Kucsera János** (1926–2007), parasztköltő, naiv festő, a *Méz és korbács* című önéletrajzi regény szerzője,

**Kürti László**, prof. dr., kulturális antropológus (PhD, University of Massachusetts, Amherst, USA), több hazai és külföldi egyetem oktatója, a Miskolci Egyetem Alkalmazott Társadalomtudományok Intézetének professzora, Ladánybene díszpolgára (2016), a Lajosmizse Város Közművelődéséért szakmai díj kitüntetettje (2022),

**Tamás Sándor** (művészneve: Lajosy Sándor) (1920–1989), költő, író, lapkiadó Lajosmizsén született, Angliában hunyt el,

**Máthé József** (1897–1957), gyümölcsstermesztő, fajnemesítő, Amerikából költözött Lajosmizsére, a felsőlajosi részen mintagyümölcsöst hozott létre,

**Oláh János** (1923–1988), Állami-díjas agrármérnök, Lajosmizsén született,

**Ortan Patrik** 1990 óta dolgozik egy kis családi vállalkozásban, mint szíjgyártó és nyeregkészítő, vagyis kézműves.

**Prágai Angéla** (1930. – 2016.) kedvesnővér, a Jézus Szíve Népkegyelmségi Társasága S.J.C. szerzetesrend tagja, Lajosmizséért Díj kitüntetésben részesült 1993-ban., 1964-1985 kántor karnagy a Kunszt József és a Szt. Vendel díjak kitüntetettje,

**Papp László** (1933–1988), agrárszakember, Mathiasz-díjas gyümölcsnemesítő, szabadalma a kaj-szibarack Papp-féle ernyőművelése,

**Polyák Imre**(1932–2010), birkózó, olimpiai bajnok, világbajnok, Lajosmizse díszpolgára, a helyi sportcsarnok névadója,

**Reszler Ákos** (1944–), villamosmérnök, egyetemi doktor, többszörösen kitüntetett számítástechnikai szakember, az Év IT Menedzsere (1998),

**Rimóczi László** grillázmester,

**Schuber Koósa Antal** (1929–1999), költő, író, neje a helyi születésű Bódi Mária, aki férjével együtt lapszerkesztőként működött 1956-tól az USA-ban, az 1990-es években hazaköltöztek Lajosmizsére,

**Simándi Béla** (1899–1969), író, költő, lapszerkesztő, az 1930-as években tanított egy helyi külterületi iskolában (Kulapitye),

**Skultéti Árpád** (1949–), festő, tűz-zománckészítő, Ladánybene díszpolgára,

**Staar Gyula**(1944–), tanár, író, újságíró, a Természet Világa szerkesztője (1974–1989), főszerkesztője (1990-2017),

**Süveges István** (1951 -), kanonok, esperes-plébános, 1994-től szolgálja lajosmizsei híveit,

**Széll Ilona** (1934-2020), festő, grafikus, 1956-ban Svájcba emigrált, 1992-től lajosmizsei lakos,

**Szörös József** (1917–1999), gazdálkodó, naiv fafaragó, szobrász,

**Tari Endre** többszörösen kitüntetett nyugdíjas pedagógus,

**Tóth Rozália** (1946–2015) festőművész,

**Vass Csaba** (1950–2017) szobrász, Lajosmizsén kívül Dusnok, Hajós, Ladánybene, Tiszaújlak településeken vannak köztéri alkotásai,

**Vass József** (1910–1988) Erdélyből Lajosmizsére települt szücsmester, a Népművészet Mestere (1981),

**Walczer (Jobbágy) Tünde** 1967-ben született Lajosmizsén, angol szakos tanári diplomás, szerző (Álmaimban Amerika, 2009),